

Meetnet nachtvlinders: de boer op met led

Sinds 2014 is er een Landelijk Meetnet Nachtvlinders. Hiermee worden op gestandaardiseerde wijze waarnemingen van macronachtvlinders verzameld. Zo hopen we zicht te krijgen op de stand van de macronachtvlinders in Nederland.

Tekst: In Noctua, het databestand van De Vlinderstichting en de Werkgroep Vlinderfaunistiek, staan momenteel al meer dan 6.000.000 nachtvlinderwaarnemingen. Deze waarnemingen zijn onder andere afkomstig uit waarneming.nl en telmee.nl, maar ook van losse waarnemingslijstjes. Deze gegevens worden gebruikt om verspreidingskaartjes en vliegtijd diagrammen te maken, maar om iets over de veranderingen in aantallen te kunnen zeggen zit te veel verschil tussen al deze waarnemingen. Dat komt onder andere doordat mensen af en toe een waarneming doorgeven, andere mensen van elke soort één exemplaar doorgeven en weer andere tellingen of schattingen doen van de aantallen. Daarnaast zijn er grote verschillen in het type lamp dat mensen gebruiken; ook dat heeft een grote invloed op de hoeveelheid vlinders die worden gevangen. Ook is er nog verschil in tijdsduur: sommige mensen vangen een hele nacht en andere slechts een paar uurtjes.

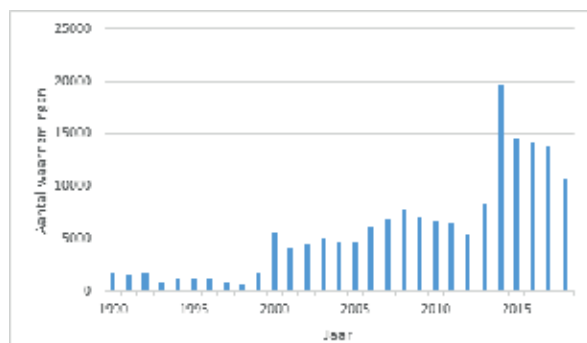
Figuur 1. Alle getelde meetpunten over alle jaren. Van de rode stippen zijn de gegevens van 2018 al binnen.

Van monitoring naar meetnet

Om toch iets te kunnen zeggen over de veranderingen van het aantal nachtvlinders is in 2008 het nachtvlindermonitoringproject Limburg begonnen, met een meetnet voor nachtvlinders in tuinen in Limburg. In 2014 heeft De Vlinderstichting dit uitgerold naar een Landelijk Meetnet Nachtvlinders. Hierin worden alle factoren die een invloed kunnen hebben op de hoeveelheid vlinders die worden gevangen, genoteerd zodat hier tijdens het berekenen van trends rekening mee kan worden gehouden. Met een nachtvlinderlaken is het lastig om exacte aantallen te tellen. Daarom wordt gebruikgemaakt van nachtvlindervallen, zodat nachten goed met elkaar kunnen worden vergeleken.

In totaal zitten er nu bijna 175.000 waarnemingen van 681 verschillende soorten macronachtvlinders in het nachtvlindermeetnet. Deze zijn gedaan over 188 verschillende meetpunten in het land. Het aantal telpunten is, op het noorden na, mooi verspreid door het land. In 2018 is er in verhouding op veel plekken geteld, maar liefst 123 (figuur 1). Wel verschilt de waarnemingsintensiteit sterk tussen de locaties. Sommige punten zijn maar één keer geteld terwijl andere meer dan 50 keer per jaar worden geteld.

Hoewel het landelijk meetnet in 2014 is gestart, zitten er toch al waarnemingen in vanaf 1958! Er zijn namelijk reeksen oudere nachtvlinderwaarnemingen uit Noctua gefilterd. Na overleg met de betreffende waarnemers zijn deze waarnemingen aan het meet-

Figuur 2. Aantal nachtvlinderwaarnemingen per jaar in het nachtvlindermeetnet.

net toegevoegd. Vanaf ongeveer 1990 nam het aantal waarnemingen toe, tot meer dan 10.000 waarnemingen in 2018 (figuur 2). Dit aantal wordt waarschijnlijk nog groter, omdat sommige waarnemers hun waarnemingen van afgelopen jaar nog in moeten voeren. De meeste waarnemingen die nu in het meetnet staan, zijn gedaan in tuinen, maar we zijn ook erg benieuwd hoe het gaat met de nachtvlinders in natuurgebieden en in het agrarisch gebied.

En van tl naar led

Bij het gebruik van nachtvlindervallen kan stroomvoorziening lastig zijn en wordt vaak tl-verlichting gebruikt. Dit voorjaar heeft onze student Stern van der Heide onderzoek gedaan naar het effect van ledverlichting op de hoeveelheid vlinders die worden aangetrokken ten opzichte van deze tl-buisjes. De resultaten waren positief, en dit ontwerp wordt later deze winter ook uitgewerkt. Het grote voordeel hiervan is dat deze val redelijk betaalbaar is in vergelijking met de gangbare modellen. Meer informatie hierover volgt op onze website. ●

Doe mee met het meetnet

Voor het meetnet nachtvlinders zijn we nog hard op zoek naar extra meetpunten. Alle waarnemingen die met een val zijn gedaan, zowel in tuinen, natuurgebieden als agrarische gebieden, zijn welkom. Wilt u meedoen, kijk dan hoe het werkt op de pagina van het Landelijk Meetnet Nachtvlinders op www.vlinderstichting.nl.

De nieuwe nachtvlinderval werkt met led in plaats van tl-buisjes.

